

УДК 007 : 304 : 070. 482 (477)

Олена Рижко

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ
ДУМКИ ЩОДО СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ
У ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИХ ВИДАННЯХ**

У статті на матеріалі публікацій, присвячених соціальній проблематиці, розглянуто особливості впливу ЗМІ на формування громадської думки.

Ключові слова: громадська думка, оціночне судження, соціальна настанова, соціальна проблематика.

В статье на материале публикаций, посвященных социальной проблематике, рассмотрены особенности влияния СМИ на формирования общественного мнения.

Ключевые слова: общественное мнение, оценочное суждение, социальная установка, социальная проблематика.

Analyzing publication devoted to social issues the article deals with peculiarities of mass media influence upon public opinion shaping.

Key words: public opinion, value judgment, social attitude, social issues.

Актуальність запропонованої теми спричинюється низкою го-стрих і важкорозв'язувальних проблем, складність яких зовсім не означає, що не варто пробувати знайти вихід. До них слід віднести такі «монументальні», як створення конкурентоспроможної української ідентичності, подолання розколу країни, підвищення статусу й привабливості української самоідентифікації, позбавлення українського суспільства поразкових настроїв. Тобто мусимо шукати шляхів виходу із соціальної депресії. Допомогти в цьому має створення колективного історичного проекту, мета якого — «формування такої системи позитивних цінностей, що могла би бути сприйнята як загальна сітка координат для осмислення власної життєвої перспективи будь-яким членом суспільства, стати основою соціального оптимізму» [13, 28].

Реалізація такого проекту вимагає відповідної підготовки суспільства, тобто формування компетентної і дієвої громадської думки

щодо означених проблем. І тут важко переоцінити роль мас-медіа, які «постійно і цілеспрямовано формують громадську думку з досить широкого кола питань» [14]. Але тут існує дуже важлива умова: ЗМІ мусять формувати громадську думку, не перетворюючись на мимовільного (незнання), підневільного (бізнесові, корпоративні, політичні та інші інтереси власника того чи іншого медійного ресурсу) або злісного (розрахунок, меркантильність, «зла» воля тощо) маніпулятора. Бо, як слушно зауважує медіафілософ Б. Потятиник, «людська психіка не розрахована на такий маніпулятивний тиск, який спроможна здійснювати сучасна пропаганда та споріднена з нею PR. Психіка людини, за великим рахунком, беззахисна перед таким натиском, і для будь-кого індивіда, незалежно від його освітнього рівня, можна знайти ефективні засоби маніпуляції» [11, 110]. Тобто маємо на увазі ту особливу відповідальність, яку мусять виявляти ЗМІ всіх видів, дбаючи про «підвищення рівня компетентності громадської думки» [8].

За цих обставин корисним може бути досвід видань, які керуються певним покликанням, тобто релігійних мас-медіа, що, як слушно зауважує дослідниця православної преси в Україні А. Бойко, «мають сталу реальну аудиторію і значно більшу потенційну, оскільки спостерігається динаміка росту релігійності мешканців нашої країни» [2, 8]. Йдеться, зокрема, про часописи УГКЦ, тому що діяльність Української греко-католицької церкви завжди мала «пріоритетне значення» для «збереження духовних цінностей нації» [3, 22], Церква «багато уваги приділяла збереженню духовності народу, християнських моральних засад у житті суспільства» [1, 352]. Та й нині греко-католицькі видання зосереджують свою роботу насамперед не на реалізації пропагандистської функції ЗМІ, а на сприянні процесам духовного й національного відродження, зокрема й через відповідальне формування громадської думки.

Метою цієї статті є спроба виявлення особливостей формування громадської думки щодо суспільних проблем у греко-католицькій пресі на прикладі часопису «Нова Зоря».

Для реалізації поставленої мети потрібно розв'язати такі *завдання*: окреслити коло суспільних проблем, які висвітлює греко-католицький часопис; на ґрунті проаналізованих матеріалів визначити особливості формування громадської думки щодо означеної проблематики.

Об'єктом дослідження є публікації часопису «Нова Зоря», присвячені висвітленню суспільних проблем.

Предмет дослідження становлять особливості формування громадської думки щодо суспільних проблем.

Наукова *новизна* полягає в тому, що в статті вперше розглядаються матеріали греко-католицьких видань під кутом огляду формування громадської думки.

Нині в Україні виходить понад двадцять греко-католицьких часописів, але для аналізу ми оберемо часопис «Нова Зоря», який є продовжуваним часописом. Заснований він був у грудні 1925 р. у Львові, а вже 7 січня 1926 р. вийшло перше число. Натхненником видання став Преосвященний Григорій Хомишин, Єпископ Станиславівський, першим редактором — священик Тит Галушинський, а з 1927 р. і до закриття більшовиками в 1939 р. — його редагував Осип Назарук. Відновлений 6 березня 1991 р. ординаріатом Івано-Франківської Єпархії УГКЦ як двотижневик, що згодом перетворився на тижневик, а нині знову виходить раз на два тижні. Свою увагу зосереджуємо саме на цьому виданні тому, що, як слушно зауважує І. Скленар, «Нова Зоря» вважається часописом «взірцевим у багатьох аспектах». Крім того, газета в кожний період свого існування приділяла велику увагу висвітленню багатьох суспільних проблем з українського життя і з життя інших народів. Продуманим і презентабельним був відділ літератури, науки й мистецтва; вміщувалися філософські розвідки, адаптовані для широкої читацької аудиторії; ґрунтовно було представлено життя церкви та політична інформація.

Так, скажімо, 1928 року часопис видрукував роман О. Назарука «Роксоляна» (впродовж року); науково-популярну історичну розвідку проф. С. Томашівського «Перший уніатський митрополит України-Руси» про Петра Акеровича, митрополита киево-руського у 1242–1245 (ЧЧ. 2–4, 6, 8, 10, 12, 14, 18, 20, 22, 26, 29, 33); філософську розвідку д-ра В. Залозецького «На переломі індивідуалізму» (ЧЧ. 2–3); статтю І. Кревецького «Регіоналізм», у якій автор, зокрема, аналізує наукові здобутки у Франції та Англії й зауважує про несприйняття цього руху українською пресою через його підтримку польським урядом (йдеться по суті про розвиток краєзнавства та етнографії, заснування музеїв, «пізнання оттаквих окремих областей (Гуцульщини, Бойківщини, Лемківщини, Волині, Полісся та ін. — О. Р.), вивчення їх під кож-

ним оглядом в сучаснім і минулім — се й є завдання регіоналізму»; Ч. 4, с. 6; продовження ця тема отримала в Ч. 8, де, крім нової статті І. Кревецького, були вміщені також замітки «Кабінет виучування Поділля», «Краєзнавче видання на Закарпаттю», «Краєзнавство на Білій Русі», тобто представлено тематичну добірку; в Ч. 10 вміщено тематичну добірку, присвячену топографії: стаття «Топографічні назви», в якій, крім пояснення важливості вивчення географічних назв, надруковано квестіонар (опитувальник), розроблений НТШ у Львові, і закликає Археографічної комісії НТШ до інтелігенції залучитись до цієї роботи, аби згодом можна було укласти збірник географічних назв — «Історично-географічний словар Галичини»; у «бібліографії» на цій же сторінці презентовано книжечку М. Кордуби «Земля свідком минулого. Географічні назви як історичне джерело» (Львів: НТШ, 1924. — 14 с.) та познанське видання праці о. Козеровського про топографічні назви Західної Польщі (на 1928 рік вийшло 6 томів обсягом 3226 сторінок, 1914–1926). До речі, практику тематичних сторінок зберегло й відновлене видання «Нової Зорі».

Повертаючись до заявленої теми, маємо зазначити, що вона перебуває на перетині соціології, психології, політології та журналістики, бо, з одного боку, нас цікавить процес формування й функціонування громадської думки (і як соціальної інституції суспільства, і як один зі станів масової свідомості), а з іншого, вплив на громадську думку саме мас-медіа (хоча й пам'ятаємо про вплив інших соціальних інституцій, скажімо, державних установ, політичних організацій, громадських рухів та ін.), оскільки вони, як слушно зауважує науковець О. Іванова, «формуючи та контролюючи громадську думку, виробляючи певні установки», «стають одним із важливих чинників управління суспільством» [7, 75].

Громадську думку загалом та чинники впливу на її формування зокрема досліджували й досліджують соціологи та філософи Ю. Габермас, Дж. Геллап, Б. Грушин, Н. Джинчарадзе, Б. Докторов, В. Коробейников, В. Оссовський та ін., психологи Г. Андреева, Н. Богомолова, Д. Ольшанський, Л. Орбан-Лембрик та ін., журналісти Л. Городенко, О. Гриценко, В. Іванов, В. Корнеев та ін.

Отож, якщо зупинитись на найбільш загальних особливостях, то, на думку вчених, громадська думка — це стан масової свідомості, що містить приховане чи явне оціночне ставлення різних соціальних

спільнот (соціальних груп) до проблем, подій та фактів дійсності й має інтенсивний характер. Вона може бути адекватною до реального стану речей, а може містити помилкові, хибні уявлення про дійсність. Може швидко й рішуче змінюватись, оскільки процес формування її — перманентний. Виділяються суб'єкти й об'єкти громадської думки. Залежно від змісту висловлювань населення громадська думка виражається в оціночних, аналітичних, конструктивних судженнях. Виконує директивну, спонукальну, консультативну та експресивну функції. Передається опосередкованими, прямими та спеціальними каналами [10, 273–280]. Виражається в таких формах, як оцінка, скарга, порада, схвалення, побажання, незадоволення, осуд, несхвалення, незгода, протест [8].

В. Іванов наголошує, що в структуру громадської думки входять елементи раціонального знання, уявлення (узагальнений образ багатьох чуттєвих вражень, наочно-образне знання) і вольовий компонент (сприяє переходу від оцінок до дії), та, аналізуючи вплив мас-медіа на громадську думку, виділяє низку особливостей. Зокрема, такі: для того, щоб проблема, піднята ЗМК, стала поштовхом для формування громадської думки, вона повинна викликати громадський інтерес, бути актуальною та дискусійною; щоб думка газети стала переконанням читача, потрібен довготривалий вплив на нього; формування громадської думки через ЗМК має зворотний зв'язок, тобто громадська думка постійно впливає на діяльність системи медіа; комунікатор має правильно обрати канал, час і спосіб комунікації, використовуючи свої знання інтересів і потреб аудиторії для того, щоб привернути увагу до повідомлення і досягти того, аби воно було сприйняте; нові технічні засоби дають можливість для оперативного інформування багатомільйонних мас, але відірваність від аудиторії, відсутність контакту з нею у процесі комунікації знижує їхню ефективність [14].

Тобто у процесі формування громадської думки ЗМК мають і плюси, й мінуси. Та дуже важливою, як зазначалось, є відповідальність мас-медіа за власні дії, оскільки, як слушно наголошує Д. Дуцик, «нема чіткої відповіді на запитання, де завершується формування громадської думки в позитивному значенні цього слова, і де починається маніпуляція масовою свідомістю» [5, 37].

Якраз такою відповідальністю за власний вплив на свою аудиторію й вирізняється часопис «Нова Зоря». До основних суспільних

проблем, які розглядаються на шпальтах газети, можна віднести: занепад духовності; історичної пам'яті й відновлення історичної справедливості; побудови міцної держави; єдності українців; освіти й виховання; соціопатичну поведінку (алкоголь, наркотики, розпуста та ін.); руйнування шлюбів і проблема абортів; надмірне поширення куріння (надто ж — у дитячій та підлітковій аудиторії); вимушене заробітчанство й цілий комплекс пов'язаних із ним проблем; безпритульність і сирітство, зокрема й соціальне; стан довкілля; патогенний вплив ЗМІ; споживання неякісних продуктів та ін.

Матеріали, які стосуються означених проблем, з одного боку, презентують уже сформовану громадську думку, висловлену читачами, а з іншого, демонструють процес її становлення з переважанням формувальної програми впливу (на протигагу маніпулятивній програмі), оскільки видання прагне послідовно реалізувати такі функції, як просвітницька, аксіологічна, виховна, комунікативно-інтегруюча.

Якщо говорити про вже сформовану громадську думку, то на шпальтах видання вона представлена в таких жанрах, як лист до редакції, відкритий лист, інші форми листування, кореспонденції читачів, експрес-опитування, розташовані в рубриках «Лист читача», «Лист до редакції», «Думки молодих», «З редакційної пошти», «Думка читача», «Народна трибуна», «Рядки з листів», «Читач порушує проблему», «Розповіді про мирян», «Подяки» та на тематичних сторінках. Наприклад, у рубриці «Лист до редакції» читачі висловлюються з приводу проблем виховання дітей та юнацтва (І. Дичка «Здорові зерна», 2007, Ч. 44, с. 4). У рубриці ж «Рядки з листів» вміщуються подяки читачів: «Дякую творцям чудової газети «Нова Зоря» за те, що зцілюєте друкованим словом душі й серця наших співгромадян. Бажаю Вам успіхів, плідної праці і творчої наснаги. Оксана, м. Івано-Франківськ» (2009, Ч. 30, с. 1). У рубриці «Думка читача» вміщено лист просвітянина С. Бойка «Пам'ятник Степану Бандері» (2007, Ч. 44, с. 4), в якому автор порівнює ставлення міської влади до збереження історичної пам'яті у Львові та в Івано-Франківську на прикладі встановлення пам'ятника провіднику ОУН: у місті Лева його встановлено на площі Кропивницького, що має історичну цінність, оскільки там «як за часів Польщі, так і в радянський період збиралися свідомі українці»; в Івано-Франківську ж пам'ятний знак, де має постати пам'ятник С. Бандері та Є. Коновальцю, розміщено на Єв-

ропейській площі — місці, що жодної історичної цінності не має, і де мало хто цікавиться пам'ятним знаком. Крім того, таке ж ставлення виявлено й до Т. Шевченка, пам'ятник, якому також збираються встановити в малолюдному місці. Тож автор листа підкреслює: «Вважаємо, що все повинно проходити гласно, на конкурсних засадах, з громадськими слуханнями. Адже такі речі робляться не заради самого факту, а для іміджу міста, для історії та історичної справедливості». Безперечно, наведений лист не лише виявляє цілком сформовану позицію читача, а й презентує послідовну політику часопису, спрямовану, крім іншого, на збереження історичної пам'яті та відновлення справедливості (наприклад, у статтях «Відгомін повстанської слави» Г. Слободян, 2007, Ч. 44, с. 5; «Жертвам тоталітарних режимів присвячується» Ю. Боечко, 2009, Ч. 24, с. 7; «Дзвони пам'яті Дем'янового Лазу», о. І. Пелехатого, 2009, Ч. 25, с. 7; «Тернистий шлях до свободи» О. Левицького, 2009, Ч. 26, с. 4; «Осанна безвинно покараному» Г. Бурнашова, 2009, Ч. 20, с. 6; низка матеріалів, присвячена пам'яті жертв голодоморів, та багато ін.).

Отже, як бачимо, редакція налагодила тісний зворотний зв'язок із читачами, що дає змогу не тільки зберегти власну аудиторію, а й розширити її, уникнути дисфункціонального «ефекту бумеранга». Але наведений приклад ілюструє також, як відбір інформації стає методом впливу на процес формування громадської думки. До речі, ще одним, дуже красномовним прикладом, цього можна вважати матеріал «Любіть Україну! (Роздуми українського росіянина)» Г. Бурнашова (2009, Ч. 26, с. 5), який порушує надзвичайно гостру, неодноразово обговорювану в секулярних медіях, суспільну проблему — запровадження російської мови як другої державної в Україні (а треба зазначити, що часопис, як і УГКЦ загалом послідовно обстоюють права української мови, — як не гірко це визнавати! — не де-небудь, а таки в Україні). Вплив на читачів посилюють і викладення матеріалу від першої особи, і насичений експресивний стиль. Зацитуємо два уривки, які цілком засвідчують позицію автора: «...я довідався, що вся історія багатостраждального українського народу і його душі — мови — переконає мене, що надавати статусу державної російській мові не треба, бо вона у цьому разі знищить українську мову. При цьому я не принижую гідності російської мови. Навпаки, я за те, щоб «великий і могутий» був державною мовою... але в Росії!». Як бачимо, позицію

заявлено цілком виважено й спокійно, на відміну, скажімо, від сумнозвісної скандальної заяви секретаря Донецької міськради М. Левченка, який вважає поезію Шевченка «вбогою», а українську мову придатною лишень для фольклору [див. 6]. Більш емоційним автор стає наприкінці, коли, вживаючи риторичного синтаксису, закликає аудиторію осягнути реальність небезпеки: «Братове! Невже ви не можете второпати, що росіяни не хочуть рівності для всіх? Вони вимагають рівності для себе. Вони, до речі, вважають: там, де перестеє звучати російська мова, закінчується Росія. І це вам кажу я — український росіянин! Дорогі українці! Будьте пильними, позбувайтеся ярма байдужості!». Навряд чи ці слова потребують особливих коментарів. Хотілось би лишень додати дві надзвичайно слухні думки з цього приводу. Одна з них належить академікові І. Дзюбі й висловлена в блискучій публіцистичній розвідці «Порнократія на марші», він наголошує, що «мовні» демагоги «воюють не за російську мову, а за право не знати української. Воно священне це право, воно — знак нашої унікальної, ні для кого в світі недосяжної культурності й демократичності. І ми готові це унікальне право, цей знак історичної обраності поважати. Але тоді хоча б не заважайте знати її тим, хто хоче знати. Так ні ж. Заважають. Войовничо заважають, і дедалі войовничіше» [4, 25]. Інша — письменниці О. Пахльовській, озвученій у статті «Російська «регіональна» — як дірка від швейцарського сиру», в якій авторка зазначає: «Проблема мови — частина цієї глобальної проблеми громадянської культури суспільства. **ПОВАГА ДО МОВИ — ЦЕ ПОВАГА ДО ЛЮДИНИ** (виділення О. Пахльовської. — *О. Р.*). До її культурного коріння. До її історичної та родинної пам'яті. До її моральних цінностей. Тобто повага до Іншого в системі культури, побудованій на центральності особистості. Тож у ставленні до української мови з боку пострадянського плебсу, де б він не перебував — у самій Україні чи за її межами, — ми постійно стикаємося з тією самою матрицею: особи, не навчені поважати Іншого, в Іншому здатні бачити лише міфічного «Ворога» з великої літери» [9, 460–461]. І ще одне. Громадська думка постає на основі думок індивідуальних, хоч і не є, безперечно, механічною їх сумою. Отже, висловимо й свою думку з цього приводу. А вона, попри визнання мною толерантності як однієї з необхідних умов поступального розвитку й українського суспільства зокрема, й людства загалом, безкомпромісна. Я поважаю російську

культуру, російську мову й російський народ. І не хочу нічого іншого, крім взаємної поваги до народу свого. Тож, попри численні намагання переписати Конституцію України, ніхто не відміняв статтю десяту Основного Закону, а вона засвідчує, що державною мовою в Україні є українська. Крапка. Дискусії недоречні.

Звичайно, коли ми говоримо про суспільну проблематику, то маємо на увазі і «окремі сегменти соціальної сфери з їх динамічно змінюваною актуальною проблематикою й становленням сучасних інститутів, і суспільну експертизу нових законів та рішень, й інтереси різних соціальних, національних, вікових, професійних груп, і невичерпну проблематику окремої особистості» [12, 141]. Але обсяг статті не дає можливості спинитися на кожній із них. Тому обмежимось, крім розглянутих, проблемами довкілля та заробітчанства.

Екологічні проблеми — і глобальні, і локальні — неодноразово були розглянуті в документах УГКЦ. Назвемо для прикладу «Звернення Блаженнішого Любомира до вірних з приводу 20-ї річниці Чорнобильської катастрофи» [15, 378–379], «Звернення Міжепархіальної комісії УГКЦ у справах душ пастирства охорони здоров'я до преосвящених владик, все світлішого, все чеснішого духовенства, преподобного монашества, вірних УГКЦ та всіх людей доброї волі з приводу техногенної катастрофи в Буському районі» [15, 412–413], «Звернення Бюро з питань екології Києво-Галицького верховного архієпископства УГКЦ щодо проблем, пов'язаних з весняними підпалами рослинних залишків» [15, 446–448], «Звернення Блаженнішого Любомира до вірних Львівської архієпархії УГКЦ (щодо різдвяних ялинок)» [15, 302]. Зазвичай такі документи містять, крім безпосередніх звернень, фактичний матеріал просвітницького характеру, що, звичайно ж, є добрим аргументом переконання і впливу на формування громадської думки щодо необхідності свідомо підходити до проблем довкілля і необхідності займатися його збереженням. Тож не дивно, що про екологічні проблеми ідеться в багатьох статтях часопису. Поряд із окремими матеріалами, присвяченими охороні довкілля («Екологічна акція» — 2007, 16 листопада. — С. 5; інтерв'ю о. І. Пелехатого з професором В. Шереметою, доктором морального богослов'я, викладачем Івано-Франківської Теологічної Академії, директором Екологічного центру Івано-Франківської Єпархії «Від екології душі до екології довкілля» — 2007, 6 квітня. — С. 4;), часопис вміщує Ві-

сник Екологічного центру Івано-Франківської єпархії УГКЦ «Божий дивовіт». Вісник, по суті, є тематичною сторінкою, яка містить матеріали, котрі апелюють до читацької аудиторії всіх вікових категорій, формуючи або підкріплюючи соціальну настанову відповідального ставлення до навколишнього середовища. Наприклад, у сімнадцятому випуску Вісника (2009, Ч. 23, с. 7), вміщено звернення Верховного Архієпископа Києво-Галицького Любомира з нагоди дня Бога-Творця до вірних Української греко-католицької церкви та людей доброї волі (як бачимо, вже заголовок свідчить, що матеріал розрахований на найширшу аудиторію). Поряд — «Звернення Бюро Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ із питань екології з приводу проблем, пов'язаних із станом природного довкілля» — це програмний документ Церкви, основними постулатами якого стали такі: «людина вже привела світ до межі глобальної екологічної катастрофи та самознищення»; «Необхідною є нова соціально-екологічна політика держави, заснована на концепції сталого розвитку»; «ми, як християни, покликані зважати на волю Небесного Отця та бути мудрими й добрими, турботливими й люблячими домоуправителями Божого створіння»; а також до найважчих гріхів зараховується «безвідповідальне руйнування природи»; підноситься вагомість «екології людини», тобто її духовність, віра й моральність; звучить апеляція до однієї з найдавніших соціальних настанов — «необхідно усвідомити, що чисто не там, де прибирають, а там де не сміять». Також у добірці представлено «Екологічний календар», практичні поради науковця п. К. Овчар «Підпал — господарю не допомога» і поезія «Вересень».

У вісімнадцятому випуску (2009, Ч. 25, с. 7) представлена інформація про круглий стіл з нагоди святкування Дня Творця «Екологія життя», візит австрійського посла Бюро УГКЦ з питань екології, невеликий нарис «Приземлені небеса...» (про нищення птахів, причому матеріал супроводжується дитячим віршем), інформацію про конкретні справи, спрямовані на збереження довкілля (тут — про спільне висаджування саджанців вишні Предстоятелем УГКЦ, членами Митрополичого Синоду та міським головою Львова А. Садовим у парку імені Івана Павла II), екологічний календар та поезію Н. Забіли про жовтень.

У двадцятому — грудневому — випуску (2009, Ч. 29, с. 6), крім офіційних документів та звичних екологічного календаря й поезії, вмі-

щено аналітичний матеріал «Ліси — природне багатство України», замітку «Чужий звичай» та «Екологічні поради», основна настанова — відмовитися від «зрубаного дерева» й скористатися ялинкою, висадженою в горщик, або святковою композицією з гілок. Розміщено також цікаву інформацію «Дерева рекордсмени» й молитву за збереження атмосфери.

Тобто ці матеріали (різноманітні за жанрами й скеровані на «задоволення психічних потреб індивідів в аудиторії» [8]) представлені так, що наочно демонструють значущість розв'язання цієї проблеми безпосередньо для кожного індивіда, його сім'ї, а це, звичайно ж, привертає увагу громадськості й спонукає кожного зайняти активну суспільну позицію.

Ще одна проблема, на якій ми зупинимось, — це вимушене заробітчанство. Больовими точками тут можна окреслити руйнування родин, розрив соціальних зв'язків, соціальне сирітство, психологічний дискомфорт і депресії через усвідомлення власної непотрібності й неможливості знайти роботу, винайняти житло та ін.

Матеріали цього блоку висвітлюються в часописі на тематичній сторінці «Заробітчанська хвиля» (наприклад, ЧЧ. 3/4, 7, 10, 14, 22, 27, 30, 39, 43, 2007), яку готує спільнота колишніх українців-заробітчан «Пієта» і в окремих рубриках (скажімо, «Слово пастиря», публікація «Лист із вічності», автор — покійний о. І. Михалюк, який трагічно загинув у Мадриді, міркує про заробітчан і їхні проблеми; 2009, Ч. 21, с. 4).

Тематична сторінка містить рубрики «Новини», «Дослідження», «Українська періодика», «Нові книги», «Вірую!», «Про те, що болить». Автори — самі заробітчани, колишні й теперішні, студенти, письменники, тобто ті, хто власне й презентує громадську думку з означеної проблеми. Але те, що «Нова Зоря» регулярно надає власну площу для вміщення цих матеріалів, свідчить: часопис послідовно втілює думку (формуючи відповідну настанову) про те, що вимушене заробітчанство — це загальносуспільна проблема (до речі, вона перетинається з проблемою єдності українства), а не лише тих, хто змушений задля шматка хліба виїздити за кордон, й розв'язувати її потрібно на загальнодержавному рівні.

Отже, розглянувши публікації греко-католицького часопису «Нова Зоря», які висвітлюють суспільні проблеми, можна дійти висновків:

1) до найважливіших соціальних проблем, висвітлюваних часописом, належать проблеми занепаду духовності; збереження пам'яті й відновлення історичної справедливості; побудови міцної держави; єдності українців; освіти й виховання; соціопатичної поведінки; руйнування шлюбів; абортів; вимушеного заробітчанства; безпритульності й сирітства; стану довкілля; патогенного впливу ЗМІ; споживання неякісних продуктів та ін.;

2) особливостями формування громадської думки щодо означених проблем згаданим комунікатором є: налагодження тісного зворотного зв'язку з читачами, що забезпечує і збереження, й розширення аудиторії та уникнення дисфункціонального «ефекту бумеранга»; використання формуючої програми впливу на індивіда (на противагу маніпулятивній програмі) із прагненням послідовно реалізувати такі функції джерела інформації, як просвітницька, аксіологічна, виховна, комунікативно-інтегруюча; прагнення підвищити ефективність масовоінформаційних процесів, врахувавши задоволення психічних потреб індивідів в аудиторії через поширення текстів, які забезпечують такі психологічні ефекти (за Ю. Шерковіним, докладніше див. [16, 178–179]), як утилітарний, престижний, емоційний, посилення позицій, естетичного збагачення, психічного комфорту, задоволення пізнавального інтересу. Основним же є те, що журналісти часопису демонструють свою відповідальність за слово писане, що забезпечує належний рівень довіри до видання.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Антонюк Н. В.* Релігійне життя на західноукраїнських землях під час німецької окупації / Н. В. Антонюк // Збірник праць науково-дослідного центру періодики. — Львів, 1996–97. — Вип. 3–4. — С. 345–362.
2. *Бойко А. А.* Релігія в мас-медіа України : [тексти лекцій] / А. А. Бойко. — К. : КНУ, 2009. — 158 с.
3. *Бойко А. А.* Преса православної церкви в Україні 1900–1917 рр. Культура. Суспільство. Мораль : [моногр.] / А. А. Бойко. — Д. : Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2002. — 308 с.
4. *Дзюба І.* Порнократія на марші / І. Дзюба. — К. : Смолоскип, 2007. — 96 с.
5. *Дуцик Д.* Політична журналістика / Д. Дуцик. — К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2005. — 138 с.

6. *Зикора А.* Секретарь Донецкого горсовета Левченко — о языке, Шевченко и сифилисе [Электронный ресурс] / А. Зикора. — Режим доступа : <http://frazua.stenograms/02.03.07/34599/html>
7. *Іванова О. А.* Сад літератури в журнальній оптиці сучасності : Медіа-комунікації з, для і про літературу : [моногр.] / О. А. Іванова. — Одеса : Астропринт, 2009. — 368 с.
8. *Орбан-Лембрик Л.* Особливості формування громадської думки / Л. Орбан-Лембрик // Соціальна психологія. — 2004. — № 2 (4). — С. 77–89.
9. *Пахльовська О. Є.* — Я. Аве, Еугора! Статті, доповіді, публіцистика (1989–2008) / О. Є. — Я. Пахльовська. — К. : Університетське вид-во ПУЛЬСАРИ, 2008. — 653 с.
10. *Полторак В. А.* Соціологія громадської думки / В. А. Полторак // Соціологія : [посібник для студентів ВНЗ / за ред. В. Г. Городяненка]. — К. : ВЦ «Академія», 1999. — 384 с.
11. *Потятиник Б. В.* Медіа : ключі до розуміння / Б. В. Потятиник. — Львів : ПАІС, 2004. — 312 с.
12. Проблематика СМИ : Информационная повестка дня : [учеб. пособие для студентов вузов / под ред. М. В. Шкондина, Г. С. Вычуба, Т. И. Фроловой]. — М. : Аспект Пресс, 2008. — 316 с.
13. *Пронина Е. Е.* Психология журналистского творчества / Е. Е. Пронина. — М. : КДУ, 2006. — 368 с.
14. Соціологія громадської думки і журналістики [Електронний ресурс] / [упоряд. В. Ф. Іванов]. — Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1276>
15. Соціально зорієнтовані документи Української Греко-Католицької Церкви (1989–2008) / [заг. ред. Леся Коваленко]. — Львів : Вид-во УКУ, 2004. — 711 с.
16. Социальная психология. Краткий очерк [Электронный ресурс] / [под общей ред. Г. П. Предвечного, Ю. А. Шерковина]. — М. : Политиздат, 1975. — Режим доступа : <http://www.detskiysad.ru/ped/socialnaya.html>